

12

Fero Fenič

—
Sínusoidu od dna k hviezdám pozná
v obojsmernom režime naspamäť. Život,
tvorba a nezlomný charakter režiséra
Fera Feniča dali Čechom a Slovákom lekciu
o tom, ako budovať vlastné pravidlá.

—
Rozhovor *Milosh Harajda*
Foto *Alexander Dobrovodský*

CINEFIL

Pán Fenič, vysvetlite mi, ako sa chlapec z jednoduchkej chudobnej rodiny z Prešova dostane k filmu?

Náš farár v Nižnej Šebastovej, odkiaľ pochádzam, bol vášnivý kinoamatér. Chodievali sme k nemu tajne na hodiny náboženstva. Aby udržal našu pozornosť, premietal nám krátke filmy zo svojich ciest. V rodine som toto zázemie nemal, moji rodičia nevlastnili ani televíziu. S odstupom rokov som si uvedomil, že to bol prvý podnet, ktorý nasmeroval moje kroky k filmu.

Kedy vaše kroky smerovali na západ?

Než som nastúpil na FAMU v Prahe, tri roky som študoval na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Tam sa začal rozvíjať môj kontakt s filmom. Môj hlavný hendikep pri prijímacích pohovoroch v Prahe boli vyžadované ukážky z tvorby. To som mohol dobehnúť až v Bratislave.

Spomeniete si, ako vás v Prahe privítali?

Dodnes si pamätám tú trápnu situáciu na slávnostnom otvorení školského roka na FAMU, keď dekan v prejave povedal: „Prvýkrát sme prijali poslucháča z najvzdialenejšieho miesta Československa.“ I Jakubisko bol aspoň z Gemera. Ja som pre nich prišiel z „najväčšej diery“. Bolo to však logické. Na FAMU sa hlásievali ľudia, ktorí prišli s filmom a televíziou do kontaktu, teda hlavne z Prahy a Bratislavy. Ja som nepoznal ani amatérsky krúžok osemmilimetrového filmu.

Dalo by sa povedať, že ste na FAMU zažili malý kultúrny šok?

Bol som pre nich z iného sveta. Nedotknutý akýmkoľvek skúsenosťami, úplne inak som i uvažoval. Nakoniec sa to pri mojich prvých študentských prácach ukázalo ako pridaná hodnota. Moje témy sa od spolužiakov odlišovali už tým, že boli z úplne iného prostredia, z periférie východného Slovenska... Na FAMU bývali na internáte iba Slováci a cudzinci. Napríklad študentské cvičenia som robil s Vilkom Filačom, Slovincom a neskôr slávnym kameramanom Emira Kusturicu. On robil všetky moje prvé práce!

Ako ste sa vyrovnávali s hendikepom, ktorý spočíval vo vašom pôvode?

Spolužiaci pochádzali väčšinou z intelektuálneho prostredia a poznali prostredie filmu a televízie, pre mňa bolo všetko nové. Preto som prepadal pocitom, že som tam omylom a mal by som sa vrátiť domov. Kamaráti mi ostali na Slovensku, cítil som sa osamelý, nedovzdelaný a v závese za ostatnými. Bola to moja druhá

vysoká škola, prvú som nedokončil a keby som aj tu neuspel, podľa vtedajšieho zákona už som nemal právo na vysokoškolské štúdium a čakala by ma vojenská služba. Takže obava, že po prvom ročníku nepostúpim ďalej, bola veľká. Svoje práce som začal nakrúcať v prostredí, ktoré som poznal. A tak zatiaľ čo moji spolužiaci nakrúcali s významnými umelcami či inými známymi tvármi, ja som filmoval v našej dedine s Cigánmi, kňazom či mojou matkou. Keď môj pedagóg žasol, kde som takú pitoresknú dedinčanku objavil, hanbil som sa priznať, že je to moja matka. Tá mi vždy vravela: nikdy nečakaj, že niekto urobí niečo za teba – čo si sám neurobiš, to nemáš. Toto ma celý život hnalo – spoliehať sa len na seba. Keď som si myslel, že v tom ročníkovom peletóne bežím niekde na konci, neustále som pridával na tempe, aby som ostatných dobehol – netušil som, že som nebol na konci, ale v čele peletónu, ako to nakoniec pri postupových talentových skúškach do ďalšieho ročníka, na moje veľké prekvapenie, ohodnotila komisia...

Aký to bol pocit?

Predovšetkým som si vydýchol, že zostávam na škole a vyhnem sa vojenčine. Myslím, že spolužiaci boli zarazení, pretože do tej chvíle ma za súpera nepovažovali. Potom sme vyrázili na pivo. Do tých čias som alkohol príliš nepoznal, pretože som k nemu mal veľký odpor kvôli otcovi, ktorý sa doslova upil na smrť. Jeden zo spolužiakov šiel za mnou na toaletu a vrazil mi niekoľko rán do tváre. Vraj za to, že nedržím s kolektívom. Asi som mal byť rovnako priemerný. Čas túto moju „zradu“ zhodnotil najlepšie – o profesijnej kariére a konci vtedajších spolužiakov z môjho ročníka réžie nemám dnes ani tušenia...

V období Charty 77 ste dostali možnosť opustiť komunistické Československo a odísť do Ríma. Ako si na ten rok, svoje „dni slobody“, spomínate?

Bol to zázrak a dodnes nerozumiem, ako sa mohol stať. FAMU po prvýkrát dostala päť zahraničných štipendií a ja som získal jedno z nich – na slávnú filmovú školu Centro sperimentale di cinematografia v Ríme. Už dlho som miloval taliansky film, a preto sa učil aj taliančinu. Po príchode do Ríma som si pripadal ako vyprahnutý človek, ktorý prišiel z púšte a nedokáže uhasiť smäd... Vášnivo som vstrebával všetko, čo tamojší kultúrny život ponúkal a denne videl i niekoľko filmov, o ktorých som do tých čias nemal tušenia, napríklad všetky Warholove experimenty, ale prvý raz aj Formanove Lásky jednej plavovlásky, ktoré sa u nás už premietali nesmeli.

Bolo to celé v taliančine, gitarová amatérska pesnička „vole, vole, proč je nelibáš...“ naspievaná najväčšou vtedajšou hviezdou Ritou Pavone... Absurdné – a predsa ma to emocionálne veľmi zasiahlo.

Nebáli ste sa návratu?

To som už mal vyriešené. V sedemnástich rokoch som sa s kamarátom vybral stopom z Prešova do Varny do Bulharska. Došli sme tam 20. augusta 1968. Spali sme v kempu, pod stanom. Ako pubertiak som mal so sebou tranzistor. Keď sme sa v noci vrátili z nejakej zábavy, zapol som ho a hľadal nejakú hudbu. Zrazu som zachytil stanicu Praha, kde práve opakovali výzvu občanom, že vojská spriatelenných krajín vstúpili do Československa... Bolo po polnoci 21. augusta.

Ako ste reagovali?

Ešte v noci som začal budiť ľudí v kempu, ale neverili mi, mysleli si, že som opitý.

Bol to zázrak a dodnes nerozumiem, ako sa mohol stať. FAMU po prvýkrát dostala päť zahraničných štipendií a ja som získal jedno z nich – na slávnú filmovú školu Centro sperimentale di cinematografia v Ríme.

Na druhý deň všetci začali niekam utekať, my s kamarátom sme vyrazil do Juhoslávie, pretože tá jediná sa okupácie nezúčastnila. A tam som v sedemnástich rokoch skončil v utečeneckom tábore pri Belehrade. Už vtedy som sa musel rozhodnúť, či sa vrátim, alebo emigrujem. Boli sme tam najmladší, neplnoletí, mali sme otvorené možnosti. Bol som rok pred maturitou, vydával som svoj časopis, písal poviedky, chcel byť novinárom... A rodinná situácia bola tiež taká, že som to nedokázal matke urobiť. Po nejakom čase, keď sa zase otvorili hranice a začali jazdiť vlaky, som sa vrátil. Preto dnes, keď vidím ľudí utekať na chatrných lodiach, putovať pešo či brodiť sa blatom a spať v daždi pri ostnatých hraničných plotoch, nedokážem to prijímať s takým cynizmom a nevraživosťou, ako veľká časť našej spoločnosti. Nezábúdam, že aj ja som prežil len vďaka tým, ktorí nám priniesli vodu, poskytli strechu nad hlavou a dali nám najesť.

Bolo ťažké vyrovnáť sa so stratou slobody?

Myslím, že práve v Taliansku som dozrel. Nielen umelecky, ale hlavne občiansky. To mi potom vždy pomáhalo prežiť to, čo ma čakalo. Čím hlbšie som padol, tým silnejšie som sa vždy odrazil. Neľutoval som sa a neprepadal depresiám, drogám či alkoholu, ako môj otec, ktorý sa utrúpil preto, že mu komunisti vzali hospodárstvo a označili ho za kulaka. Každú životnú situáciu som bral ako skúsenosť, ktorá ma môže posilniť. Neponižovalo ma, keď som nemohol vykonávať svoje povolanie a živil som sa ako sprievodca turistov po Prahe, čo bolo v tom čase jediné slobodné povolanie, ktoré som mohol vykonávať. Sloboda pre mňa nikdy nebola a nie je ničो, čo vám niekto musí dať. Ak ste schopný nieśť za svoje rozhodnutia zodpovednosť, ste slobodný vždy, bez ohľadu na režim, v ktorom žijete. Mne v tom pomáhalo asi aj vyrovnanie s vlastnými hendikepmi. Vďaka nim som prijal sám seba ako outsidersa. Vyrovnal som sa s tým a tento pocit mi vlastne zostal dodnes. Preto ma neženie ctižiadosť, ale robím len to, čo sám chcem a v čom cítim zmysel svojho života.

V osemdesiatych rokoch sa však zdalo, že sa s filmom navždy rozlúčíte...

Samozrejme, nebolo ľahké prijať, že to, čo milujete, už nikdy nebudete môcť robiť. Kto vtedy mohol predpokladať, že sa niečo zmení, keď nám nad hlavami viseli transparenty So Sovietskym zväzom na večné časy a nikdy inak! V roku 1985, keď som bol na hodinu vyhodенý z Koliby, som prvýkrát uvažoval o emigrácii. Ale môj anjel strážny to asi nechcel, pretože práve vtedy, v poslednom metre, ktoré mi utieklo na stanici Muzeum, som stretol niekoho, kto mi je dodnes životnou oporou. Hovorím to preto, že život píše príbehy, aké by som sa ako scenárista bál napísať pre ich gýčovosť. Dnes viem, že nádej nikdy neumiera, že je to stav ducha. Aj v najbezvýchodiskovejšej situácii sa ešte môže objaviť svetlo.

Komunizmus vám tiež nakoniec takúto šancu ponúkol...

Nepočítal som s tým, že sa ešte niekedy vrátim k filmu. Aj preto som sa rozhodol zostať žiť v Prahe. Ako veľké anonymné mesto mi dávala väčšie šance na prežitie. Vďaka vtedajšej „perestrojke“ sa asi rok pred revolúciou objavila šanca nakrútiť na Barrandove Zvláštni bytosti. Podobenstvo o konci totality, ktoré sa, samozrejme, oficiálne interpretovalo inak. Vedel som, že ak sa to podarí, toto bude skutočne môj posledný film. Keď vás odpíšu v totalitnom režime, je to navždy. A keď máte nečakane ešte jednu šancu, sú iba dve mož-

Všetko je v takej spomienkovej atmosfére: zastavím sa v cukrárni a dám si haboš. To je zákusok, ktorý nájdete iba v Prešove a okolí. Pripomína mi to detstvo.

nosti: zachrániť sa za akúkoľvek cenu, alebo ju využiť na to, čo by ste ešte chceli povedať. Pretože som bol už dávno vyrovnaný so svojim osudom, moje rozhodnutie bolo jasné. Keď skončiť, tak s ohňostrojom!

Čo sa stalo, keď ste film dokončili?

Je to zase neuveriteľný príbeh, ale v novembri 1989 mi Marta Kubišová tajne naspievala do filmu záverečnú pieseň. V piatok 17. novembra počas popoludňajšej zmeny som potom na Barrandove film mixoval. Keď ma asi po deviatej večer auto priviezlo k Národnej triede, blízko ktorej som býval, bola uzavretá. Policajti mi nakoniec povolili, aby som cez ňu v sprievode jedného z nich došiel domov peši. Bola to scéna ako z apokalyptického filmu: prázdna, hrozivo tichá ulica, na dlažbe rozhádzané kusy oblečenia, rozdupané kvetiny a ďalšie osobné veci... Všade policajti a ich technika. Mal som úplne zovreté srdce. Zavrel som dvere svojho bytu, naladil Hlas Ameriky a došlo mi, že v ten večer môj práve dokončený film stratil zmysel – pretože toto bol koniec komunizmu.

Váš projekt FEBIO vznikol prakticky hneď po páde režimu. Čo vás k nemu inšpirovalo?

O niekoľko týždňov potom už médiá fungovali slobodne, postupne sa premietali všetky zakázané filmy, spoločnosť sa otvorene vyrovnávala s minulosťou a plánovala budúcnosť. Chcel som byť užitočný a keď ma študenti FAMU, ktorí sa zbavili niektorých pedagógov, vyzvali, aby som tam hneď začal učiť, prijal som to. Ale postupne mi dochádzalo, že v novej dobe budem užitočnejší, ak vytvorím nejaký tvorivý priestor, pretože tie pôvodné sa začali rozpadáť. Tak vzniklo moje štúdio FEBIO – ako FEničov BIOgraf. Prvým projektom bol dvojtyždenník Oko, reflexia súčasnosti. Teda akýsi predchodca neskorších programov typu Na vlastné oči a podobne. Vznikli svedectvá o mnohých vtedajších horúcich témach. Jedným z najdramatickejších bol môj dokument Najšťastnejší deň Anny Mečiarovej, za ktorý potom napádali moju matku a ja som sa nejaký čas bál cestovať na Slovensko.

V tom čase, tesne pred rozdelením republiky, sa tiež zrodil váš autorský projekt GEN.

Môj slovensko-český inštinkt ma ubezpečoval, že tento štát smeruje k rozpadu. Už v júni 1992 som preto ponúkol Českej televízii námet na portréty skutočnej elity českého národa s tým, že by sa mali nielen napraviť zdeformované hodnoty, ale o niekoľko mesiacov, keď sa môže rozpadnúť republika, bude treba v novom štáte budovať sebavedomie národa. Tým skôr, že Česi sa vo svojich dejinách nesprávajú k vlastným elitám vždy dobre.

Aká bola odozva v televízii?

Väčšina oslovených sa úprimne smiala mojej drzosti. Veď som hovoril o niečom, čo vtedy po práve prebehnutých voľbách nemala vo svojom programe žiadna politická strana. Ale stačili dva mesiace a všetko bolo inak... Samozrejme, projekt som zámerne pomenoval Galerie elity národa, hoci mi bolo jasné, ako to časť verejnosti podráždí. Ale chcel som prispieť k tomu, aby sa v novo budovanej demokratickej spoločnosti rovnostárski Česi konečne začali s pojmom „elita“ vyrovnávať.

Aké sú kritériá pri výbere osobností do cyklu GEN?

Parametre sú spracované do desiatich bodov. Pre režisérov som tiež vytvoril stručný manuál, ako má každý diel vyzeráť. Vybraná osobnosť musí predstavovať vrchol v nejakom odbore ľudskej činnosti. Takisto jej význam by mal presahovať české hranice. Dosiaľ sme nakrútili vyše tristo portrétov.

Ktorý príbeh z GEN-u považujete za najkontroverznejší?

Asi najviac diskusií vyvolá príbeh Mašínových, protifašistických a protikomunistických odbojárov, ktorí v najtvrdšom období päťdesiatych rokov dokázali dôjsť z Prahy až do Západného Berlína. Prestrieli sa i cez obklúčenie nemeckými a ruskými vojskami. Prednáša sa o tom na amerických vojenských školách, majú svoje miesto na cintoríne vojenských hrdinov vo Washingtone.

Dodnes nevstúpili na naše územie, pretože u nás stále pôsobí komunistická strana. Agenti bývalého režimu sa niekoľkokrát pokúsili aj o atentát na nich. Práve komunistická propaganda o nich vytvorila obraz zločincov, ktorý prežíva vo vedomí mnohých občanov dodnes.

Prečo ste sa rozhodli osloviť ich?

Táto krajina nemá mnoho takých veľkých hrdinov. Veď aj ku Kubišovi s Gabčíkom si až dnes hľadá vzťah. S Mašínovcami sa dosiaľ nevyrovnala. Otca ako vodcu protifašistickej odbojovej skupiny Tři králové zavraždili fašisti a matku umučili komunisti. Invalidná sestra prežila väčšinu života pod kontrolou ŠtB. Chlapci už od detstva kopirovali svojho otca a ako štrnásťroční boli vyznamenaní prezidentom Benešom za protifašistickú činnosť. Možno aj preto boli schopní sa neskôr, ako jedni z mála, tak razantne postaviť proti komunistom. V dobe, keď len komunisti a ich prívrženci mohli vlastniť zbrane, nešlo bojovať holými rukami. Pre veľkú časť národa, ktorý sa zlu tak málo vzpíeral a radšej sa pokorne ohýbal, sú veľkou výčitkou, a tak ich dodnes odsudzuje. Asi sa mali radšej nechať umučiť tak, ako ich rodičia... GEN o nich sme nakrúcali v Nemecku na trase, ktorú prešli. Jeden z bratov už nežije, takže to bolo už len s Josefom a pani Zdenou. Som rád, že sa ešte za ich života stihlo toto svedectvo zaznamenať, považujem ho za dôležité pre českú históriu.

Myslíte, že Slováci sú k svojim hrdinom iní?

To je veľmi ťažké hodnotiť. A tiež si nedokážem spomenúť, koľko takýchto skutočných hrdinov majú Slováci.

Štefánik?

Určite. Hoci to možno bola viac voľba Masaryka, ako jeho.

Česi a Slováci sú označovaní za bratov. Myslite si, že to platí?

Sedemdesiat rokov spoločného fungovania nás zjednotilo natolko, že ani jeden z národov nemá iný bližší národ. Nepáčia sa mi tendencie, keď sa na Slovensku snaží niekto vymedzovať voči Čechom, pretože práve oni zohrali zásadnú úlohu pri sebaurčení nášho národa. Slovensko pred rokom 1918 bolo zmesou nárečí a kultúr, nebol to celistvý národ, ktorý by si bol prešiel takým výrazným národným obrodením ako Česi. Veď ešte v čase vzniku spoločného štátu slovenská inteligencia v podstate neexistovala, hlásila sa k nemeckej a maďarskej národnosti. Sme s Čechmi spojení pupočnou šnúrou – i slovenské školstvo vzniklo najmä vďaka pomoci českých učiteľov. Slováci

sa vlastne „obrodzovali“ až postupne. Ak sa niečím líšime, tak je to asi temperament. V tom slovenskom sú významné vplyvy Uhorska, v tom českom nemecké. V spoločnom štáte do nášho temperamentu prispievali Česi svojimi kultúrnymi dejinami a racionálnosťou. A my Slováci sme tomu dávali občas krídla. Tam sú naše vzájomné obohatenia, ktoré mi dnes na oboch stranách chýbajú.

Pred šiestimi rokmi ste ukončili činnosť spoločnosti FEBIO, predali Febiofest a po smrti Václava Havla spustili iniciatívu, ktorej cieľom bolo zmeniť názov letiska v Ruzyni.

Po dvadsiatich rokoch som už cítil únavu. Mal som tiež pocit, že moje ciele sa naplnili a nechcel som sa opakovať. FEBIO bolo produktom určitej doby a keď zomrel jej hlavný symbol, cítil som voči nemu dlh. Denne som vypisoval listy a rozosielať ich inštitúciám, politikom i osobnostiam po celom svete. Rokoval som s rôznymi ľuďmi. Organizoval petíciu, ktorú za prvé dni podpísalo skoro stotisíc ľudí! Všetky iné povinnosti som odsunul a nezaoberal sa ničím iným. O to viac, že niektorí politici sa na televíznych obrazovkách vyjadrovali, že im nejaký Fenič nebude diktovať, čo majú robiť. Na všetko som bol sám. Možno sa tu znovu prejavila moja tvrdohlavosť a vytrvalosť, ktorou som odporcov premohol. Po niekoľkých mesiacoch vláda môj návrh prijala.

Aké poznanie ste si odniesli z tejto misie?

Vtedy som si prvýkrát uvedomil, ako je spoločnosť rozdelená. Netušil som, že je to až v takej miere. Žil som v okruhu ľudí podobného zmýšľania, aké mám ja. Nestretával som sa s nenávisťou voči Havlovi. Spustila sa neuveriteľná zášť a zloba. Denne som dostával stovky mailov a listov plných urážok. Dokonca na ulici v Prahe po mne plivali. Nič také som do tých čias nezažil. Vyvrcholilo to tým, že prišla aj vyhrážka zabitia a polícia mi ponúkla ochranu. Odmietol som. Celý život sa bránim sám. Ďalší vývoj v našej krajine ukázal, aké dôležité bolo dotiahnuť to do konca. Dnes by tu asi nebolo nič. Všimnite si, kto všetko dnes Havla znevažuje, napadajú ho i tí, čo mu predtým liezli do zadku a z akých všemožných dier vyliezajú potkany, čo tam po revolúcii zaliezli... Meno pražského letiska môže byť skutočne do budúcnosti lakmusovým papierikom našej demokracie.

Ale Praha vám, možno aj za to, udelila mimulý rok čestné občianstvo.

Je to prekvapujúce, ale som jediný Slovák, ktorý bol takto hlavným mestom Českej repub-

liky ocenený po roku 1989. Predo mnou bol čestným občanom Prahy len Gustáv Husák. V roku 1990 mu však titul odobrali. To sú tie absurdity môjho života. Neviete, je ešte nejaký Slovák čestným občanom nejakého hlavného mesta iného štátu?

Netuším. Vraciate sa ešte domov, na východné Slovensko? Ako dnes vyzerá váš typický deň v Prešove?

Všetko je v takej spomienkovej atmosfére: zastavím sa v cukrárni a dám si haboš. To je zákusok, ktorý nájdete iba v Prešove a okolí. Pripomína mi to detstvo. Potom sa postarám o sedem hrobov na cintoríne v Šebastovej, rodičov, troch súrodencov, deda a babičky. A dám si nejaké šarišské jedlá, ktoré sa tam ešte na pár miestach udržali, ako je polievka mačanka či tatarčené pirohy. Zaspomínam, akým živým mestom bol Prešov po revolúcii. Potom vyhnali kaviarne a ľudí z centra a dnes je z toho ospalá provinčná diera. Preto prespím radšej v hoteli v Košiciach. Nemám tam už veľa príbuzných a známych, veď je to vyše štyridsať rokov, čo som odtiaľ odišiel.

Takže už tam nežije žiadny Fenič?

Východné Slovensko bolo do polovice minulého storočia zmesou mnohých kultúr a národností. Mój učiteľ dejepisu tvrdil, že najlogickejšim vysvetlením môjho mena sa zdá, že pochádza od Feničanov zo Stredomoria. Feničania boli obchodníci so zlatom a Prešov ležal na krížnych cestách. Je možné, že pri putovaní za obchodom tam zablúdil aj nejaký Feničan a skončil v náručí miestnej ženy. Znie to dosť logicky. Pred časom som úplnou náhodou zablúdil na stránky českého štatistického úradu, kde je možné overiť si aj to, koľko občanov má rovnaké priezvisko ako vy. Zistil som, že som jediný občan Českej republiky s týmto menom. Keďže nemám deti, so mnou toto meno na tomto území asi skončí. Som posledný Fenič. ♦

i

Fero Fenič

Po štúdiách na FAMU sa do povedomia zapísal filmami ako Diadém, Tak som prešla veľký svet, Břehy něhy či Džusový román. Po páde komunistického režimu založil platformu FEBIO, pod ktorou vybudoval rovnímenný filmový festival i autorské projekty ako Galerie elity národa, OKO, či Cestománie. Sám precestoval viac ako 100 krajín všetkých kontinentov, na konte má 35 krátkych a hraných snímok. Je historicky prvým filmárom, a po roku 1989 tiež i Slovákom, ktorému bolo udelené čestné občianstvo hlavného mesta Prahy.

i

Milosh Harajda

(1986) je producent, novinár a PR agent. Vyštudoval na Universidad de Barcelona a University of Bedfordshire. Spolupracuje napr. s fotografom Davidom LaChapellom, vydavateľkou Angelikou Taschen, režisérom Robertom Wilsonom a s tanečníkom Sergejom Poluninom, so ktorým uviedol v Prahe a Bratislave v premiére dokumentárny film Dancer.

PHANTOM

ONE OF ONE

Svět patří těm, kteří jsou inspirací pro ostatní.
Pro příznivce opravdového luxusu existuje jediná možnost.
Jedinečný a nepřekonatelný Phantom.

Rolls-Royce Motor Cars Prague
Pařížská 30, 110 00 Praha 1, Budova InterContinental Prague

Tel: 226 889 089 www.rolls-roycemotorcars-prague.cz info@rolls-roycemotorcars-prague.cz

Spotřeba paliva vozu Rolls-Royce Phantom SWB: Město 29,1 mpg (21.3l/100km), Mimo město 13,3 mpg (9.7l/100km), Kombinovaná 20.3 mpg (13.9l/100km), CO2 emise 318g/km. Údaje se mohou lišit v závislosti na stylu jízdy a podmínkách.

© Copyright Rolls-Royce Motor Cars Limited 2016. The Rolls-Royce name and logo are registered trademarks.